

Knížničný

SPRAVODAJCA

Časopis pre verejné knižnice
Trnavského samosprávneho kraja

TT TRNAVSKÝ
SK SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

ROČNÍK: 48
ČÍSLO: 1
ROK: 2021

	SLOVO NA ÚVOD	3
	Z NAŠICH KNIŽNÍC	4
	VEREJNÉ KNIŽNICE TTSK V ROKU 2020	4
	70. ROKOV GALANTSKEJ KNIŽNICE	9
	POKRAČOVANIE SERIÁLU „KORONA A KNIŽNICA JURAJA FÁNDLYHO V TRNAVE“ V ROKU 2021	13
	PUTOVNÁ KNIŽNICA UŽ AJ NA ZÁHORÍ	17
	LETNÉ AKTIVITY ŽITNOOSTROVSKEJ KNIŽNICE	20
	ČO SA ZATIAĽ UDIALO A BUDE DIAŤ V MESTSKEJ KNIŽNICI V HLOHOVCI V ROKU 2021	22
	KNIŽNICA S VÔŇOU BYLINIEK	23
	NOVÁ SLUŽBA GALANTSKEJ KNIŽNICE	25
	OBECNÁ KNIŽNICA V SUCHEJ NAD PARNOU	26
	ZNOVUOTVORENIE KNIŽNICE VO VYDRANOCH	28
	GRANTOVÉ PROJEKTY V KNIŽNICIACH TTSK	30
	VZDELÁVANIE KNIHOVNÍKOV	32
	KNIŽNIČNÝ INŠTITÚT A VZDELÁVANIE	32
	ŠKOLENIE MUZIKOTERAPIE V HUDOBNOM ODDELENÍ	34
	VZDELÁVACIE SEMINÁRE Z PRODUKCIE KJF V TT PRE KNIHOVNÍKOV	35
	SPOLOK SLOVENSKÝCH KNIHOVNÍKOV A KNIŽNÍC	38
	O KNIŽNICIACH A ĽUĎOCH	38
	ODBORNÁ EXKURZIA DO SENCA A BLÍZKEHO OKOLIA	39
	METODICKÉ MATERIÁLY PRE KNIŽNICE	42

SLOVO na úvod

Ostatné dva roky nám pripomenuli, že naše plány a predstavy realita veľmi rýchlo mení, transformuje a my napriek úsiliu stojíme často úplne na inej koľaji. Prijať to, znamená porozumieť, že život je oveľa rozsiahlejší ako naše predstavy o ňom.. Je to znak toho, že osobný i spoločný svet, i ten knižničný, nie je svetom uzavretým, ale otvoreným. Pokiaľ sa meníme, v zmysle rozširovania poznania a ochoty nanovo vytvárať siete dôvery, potiaľ žijeme. Sme tak stále súčasťou príbehu, ktorý neskončil.

Jednou z takýchto zmien je i zmena Knižničného spravodajcu. Knižničný spravodajca bude vychádzať raz ročne a zmenou prešiel jeho obsah i grafika. Reflektujeme na realitu, že nie množstvo, ale obsah a predovšetkým jeho význam sú dôležité. Ten je o udržiavaní a upevňovaní siete ľudí, ktorí sú pracovne i bytostne spojení s knižničným životom. V ňom sme porozumeli tomu, že napriek zmätku doby, zmätku prameniakov z rôznosti čítania a prijímania informácií, je práca knihovníkov a knižníc o to dôležitejšia, aj keď stále spoločensky nedocenená. No nemá zmysel sa sťažovať.

Vo svete, kde sa pravdy redukovujú na názorové tábory, fronty a bojiská ich násilného presadenia, je lepšie vytvárať prostredia odkryvania sveta mimo týchto frontov, ideologických, politických či straníckych tlakov. Kultivácia takéhoto nezaťaženého prostredia, ktoré je nezávislé od emocionálnych či mocenských tlakov, v našom knižničnom prostredí je tak čoraz viac o našich rozhodnutiach. Záleží na nás, či sa dokážeme počúvať, či rozprávame a píšeme o tom podstatnom, čo našu prácu a našich čitateľov ovplyvňuje. Knižničný časopis nie je náhradou osobných a pracovných stretnutí, ale ich doplnením, dorozprávaním, ale i inšpiráciou, vzájomným informovaním o práci, víziách a potrebách. Budeme s vami radi zdieľať vaše odborné i pracovné skúsenosti, úspechy i prekážky, ktoré ste museli prekonať.

Ročná periodicita je o vytvorení priestoru na akumulovanie toho najdôležitejšieho o čo sa chceme spoločne podeliť. V knižničnom prostredí sme sa naučili, že nie rýchlosť ani množstvo, ale čas a kvalita potvrdzujú pravdy života. O to viac v dobe, v ktorej je verejný a informačný priestor preplnený emóciami, dočasnými „pravdami“, ktoré na ďalší deň zostávajú v prachu zabudnutia.

I ja, tak ako asi i vy, si radšej prečítame či vypočujeme niečo, čo sa nás bytostne i pracovne dotýka. Zisťujeme, že čas venovaný dolovaním podstatnej informácie vo

valiacom sa prúde podnetov je často časom strateným. Takým nechce byť Knižničný spravodajca. Verím, že sa nám spoločne podarí zhutniť a tým i skvalitniť časopis tak, že sa naň budeme nielen tešiť, ale budeme chcieť doň aj svojou troškou prispieť, či opakovane sa k nemu vrátiť.

Vrátiť sa chcem aj ku gratulácii Galantskej knižnici, ktorá si počas roka pripomínala sedemdesiate výročie svojho vzniku. Úsmevne by som dodal, že čas a pandemická komisia potvrdili, že knižnice boli, sú a budú esenciálnymi a nenahraditeľnými tak, ako aj Galantská knižnica.

Keďže Knižničný spravodajca vstupuje medzi vás v začínajúcom predvianočnom očakávaní, prajem vám všetkým zdravie, svetlo mysle i duše, nech medzi nami neprevláda strach a úzkosť, ale radosť a nádej, že každý deň je príležitosťou a možnosťou pokračovať v románe našich životov, ktoré sú vzájomne prepojené slovom. Slovom dôvery v dorozumenie. Slovom, ktoré obohacuje a rozširuje naše poznanie. Slovom, ktoré nás spája.

*Ing. Pavol Tomašovič
riaditeľ KJF v Trnave*

Z NAŠICH KNIŽNÍC

Verejné knižnice TTSK v roku 2020

Rok 2020 bol pre celý svet výnimočným rokom. Vo svete prepukla pandémia koronavírusu, ktorá zasiahla do všetkých oblastí spoločnosti. Knižnice neboli výnimkou. V dôsledku pandémie a štátneho „lockdownu“ všetky knižnice zavreli svoje dvere pre čitateľov a preniesli časť služieb do online priestoru, čo veľmi ovplyvnilo merné ukazovatele knižníc vo všetkých aspektoch.

Tak ako po minulé roky aj v roku 2021 spracovala Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave v rámci svojej funkcie regionálnej knižnice s krajskou pôsobnosťou výsledky činnosti verejných knižníc Trnavského samosprávneho kraja (ďalej „VK TTSK“) za predchádzajúci kalendárny rok. Prehľad výsledkov činnosti VK TTSK je spracovaný na základe podkladov, ktoré jednotlivé verejné knižnice poskytli príslušnému metodickému oddeleniu na základe žiadosti tohto oddelenia.

SIEŤ KNIŽNÍC

V roku 2020 bolo súčasťou knižničného systému Trnavského samosprávneho kra-

ja (TTSK) 220 verejných knižníc, z toho 143 fungujúcich a 77 stagnujúcich knižníc:

- 1 regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou (Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave),
- 3 regionálne (Galantská knižnica v Galante, Záhorská knižnica v Senici a Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede),
- 13 mestských (Leopoldov, Piešťany, Hlohovec, Vrbové, Gabčíkovo, Šamorín, Veľký Meder, Sereď, Sládkovičovo, Skalica, Gbely, Šaštín-Stráže, Holíč),
- 10 obecných knižníc s profesionálnym zamestnancom,
- 193 obecných knižníc s neprofesionálnym zamestnancom (z toho 133 fungujúcich a 77 stagnujúcich obecných knižníc s neprofesionálnym zamestnancom).

V roku 2020 sa preradilo v TTSK do stagnácie 17 verejných knižníc a nebola zrušená žiadna verejná knižnica. Po pandemických opatreniach a dvoch celoslovenských zatvorení knižníc sa až 55 fungujúcich knižníc rozhodlo po opätovnom uvoľnení opatrení zostať v stagnácii, a tak dočasne neposkytovať svoje služby až do roku 2021.

KNIŽNIČNÝ FOND

Údaje o knižničnom fonde VK TTSK sú uvádzané len za fungujúce verejné knižnice.

Knižničný fond VK TTSK tvorilo spolu 1 628 034 knižničných jednotiek (ďalej kn. j.), čo je o 106 056 kn. j. menej ako v roku 2019. Keďže údaje sú uvádzané len za fungujúce knižnice, celkový počet kn. j. je logicky ovplyvnený aj počtom fungujúcich a stagnujúcich knižníc, ktorých počet sa každoročne mení. Z celkového počtu kn. j. tvorí 432 156 kn. j. (-17 572) odborná literatúra pre dospelých, čo je 26,54 %. Krásna literatúra pre dospelých je zastúpená 739 179 kn. j. (-45 312), čo je 45,4 %. Odborná literatúra pre deti predstavuje 85 289 kn. j. (- 5 530), čo je 5,24% a krásna literatúra pre deti a mládež predstavuje 371 410 kn. j. (- 31 106 kn. j.), čo je 22,81% z celkového počtu kn. j. Najviac je zastúpená literatúra pre dospelých, pričom prevažuje krásna literatúra. Počet kn. j. literatúry pre dospelých v roku 2020 predstavoval 71,94 % z celkového počtu kn. j.

Priemerná cena 1 knižničného dokumentu získaného kúpou v roku 2020 bola 11,31 €, čo je nárast o 60 centov na knižničnú jednotku. Celkovo bol v roku 2020 vo VK TTSK zakúpený knižničný fond v hodnote 218 053 €, čo je o 41 287 € menej ako v roku 2019. Jedným zo zdrojov finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu

boli aj dotácie z Fondu na podporu umenia, z ktorého v roku 2020 verejné knižnice TTSK získali na nákup knižničného fondu spolu 132 350 €, čo je o 66 850 € viac ako v roku 2019.

VÝPOŽIČKY A SLUŽBY

Verejné knižnice TTSK zrealizovali v roku 2020 spolu 907 591 (-356 160) výpožičiek knižničných dokumentov. Radikálny pokles počtu výpožičiek vykázali všetky okresy. Tento pokles bol spôsobený pandemiou, vďaka ktorej museli všetky prevádzky na určitý čas pozastaviť svoje služby, čo okrem zníženia výpožičiek spôsobilo, že mnohé knižnice zostali v stagnácii do konca roka.

Priemerný počet výpožičiek v roku 2020 na 1 obyvateľa TTSK bol 1,99 (-0,64) výpožičiek, každý registrovaný používateľ v roku 2020 zrealizoval priemerne 26,41 (-4,51) výpožičiek.

Absenčné výpožičky – v roku 2020 knižnice zrealizovali spolu 656 446 absenčných výpožičiek, čo je pokles o 248 586. Najväčší pokles absenčných výpožičiek bol zaznamenaný v okrese Trnava (-64 920). Počet **prezenčných výpožičiek** dosiahol hodnotu 251 145 výpožičiek (-107 574). Tak ako pri absenčných aj pri prezenčných výpožičkách vykázali všetky okresy TTSK pokles. Najnižší pokles vykázal okres Senica, kde sa prezenčné výpožičky v porovnaní s predošlým rokom znížili len o 206 výpožičiek. Najväčší pokles bol zaznamenaný v okrese Trnava (-30 318) a okrese Dunajská Streda (-29 036). Z celkového počtu výpožičiek bol v roku 2020 tradične najväčší záujem o výpožičky literatúry pre dospelých (422 874). Výpožičky krásnej literatúry pre dospelých predstavovali 46,59 % (+3,49%), výpožičiek odbornej literatúry pre dospelých bolo 17,56 % (-0,23%) z celkového počtu výpožičiek. Krásna literatúra pre deti tvorila 20,99 % (-0,67%) výpožičiek a odborná literatúra pre deti 4,7 % (-0,39%). Veľmi dôležitou súčasťou fondu verejných knižníc sú aj naďalej periodiká. Počet výpožičiek periodík z celkového počtu výpožičiek dosiahol hodnotu 10,16 % (-2,2%) z celkového počtu výpožičiek. Regionálne knižnice poskytli používateľom spolu 23 201 bibliografických a faktografických informácií a na požiadanie vypracovali 340 rešerší.

POUŽÍVATELIA

Po úspešnom roku 2019 v kategórii registrovaných používateľov, v ktorom sme po dlhých rokoch zaznamenali nárast používateľov, sme sa v roku 2020 opäť vrátili k trendu poklesu aktívnych (registrovaných) používateľov knižníc. Počet aktívnych používateľov v roku 2020 poklesol o 6 524 aktívnych používateľov. Vo VK TTSK sa v roku 2020 registrovalo 34 368 používateľov. Pokles bol zaznamenaný vo všetkých okresoch, pričom najväčší pokles vykázali verejné knižnice v okrese Trnava (-1 842). Aktívni používatelia do 15 rokov taktiež vykázali v porovnaní s predošlým rokom pokles. Celkovo sa registrovalo 11 646 používateľov, čo je o 3 412 menej ako v roku 2019. Najvýraznejší pokles bol vykázaný v okrese Piešťany (-978).

Verejné knižnice TTSK v roku 2020 zaregistrovali 34 368 (- 6 524) používateľov, čo je 7,56 % (-0,95 %) z celkového počtu obyvateľov TTSK v sídlach fungujúcich VK TTSK.

Pokles počtu aktívnych používateľov bol v roku 2020 zaznamenaný aj vo všetkých sieťach verejných knižníc TTSK. Najvýraznejší pokles vykázali mestské knižnice (-2 347). Taktiež v počte aktívnych používateľov do 15 rokov bol najväčší pokles vykázaný v sieti mestských knižníc (-1 759).

S cieľom využiť služby knižnice a zúčastniť sa podujatí navštívilo VK TTSK v roku 2020 spolu 353 790 fyzických návštevníkov (-286 534). V danom ukazovateli vykázali všetky okresy pokles, pričom najväčší pokles zaznamenali okres Trnava (-113 053) a okres Piešťany (-82 358).

Z uvedeného počtu návštevníkov bolo 126 409 (-81 768) návštevníkov podujatí a 5 071 (-9 002) návštevníkov internetu pre verejnosť. Jediný nárast počtu návštevníkov podujatí zaznamenal okres Dunajská Streda (+13 877). Tento výkyv však môže byť spôsobený nejednotnosťou vykazovania online návštevníkov a fyzických návštevníkov podujatí. Pokles návštevníkov internetu bol zaznamenaný vo všetkých okresoch TTSK.

V roku 2020 každý obyvateľ TTSK navštívil knižnicu v priemere 1,26-krát (-0,09). Aktívny používateľ navštívil v priebehu roka 2020 knižnicu v priemere 10,47-krát (-5,34).

S postupným poklesom počtu fyzických návštevníkov vo verejných knižniciach dochádza k nárastu virtuálnych návštev. Údaje o počtoch virtuálnych návštevníkov uvádzame len za regionálne knižnice, ktoré na poskytovanie virtuálnych služieb a propagácie knižníc prostredníctvom webu využívajú okrem online katalógov a vlastných pravidelne aktualizovaných webových stránok aj sociálne siete, ako napr.

Facebook či Instagram. Počet virtuálnych návštevníkov v regionálnych knižniciach TTSK dosiahol v uplynulom roku 325 000 (-119 840) virtuálnych návštevníkov, pričom v danom ukazovateli v predošli rokoch pretrvávala dlhodobá stúpajúca tendencia. Vzniknutý pokles je pravdepodobne zapríčinený nejednotnou metódou vykazovania virtuálnych návštevníkov. Údaje o počte virtuálnych návštevníkov mestských a obecných knižníc nemáme k dispozícii.

INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

VK TTSK mali v roku 2020 k dispozícii spolu 264 (-18) počítačov s pripojením na internet pre verejnosť. Napriek tomu, že za predošlé dva roky evidujeme mierny nárast počítačov s pripojením na internet, záujem zo strany používateľov knižníc o tento druh služby postupne klesá, čo dokazuje aj zníženie počtu počítačov s pripojením na internet v roku 2020. Využití WiFi pripojenie majú používatelia možnosť v 60 (+1) VK TTSK. Informácie o svojich službách na webe sprístupňuje spolu 80 (-2) verejných knižníc. Na odbornú evidenciu využíva knižnično-informačné systémy spolu 42 verejných knižníc, z toho 4 regionálne knižnice, 11 mestských knižníc, 7 profesionalizovaných knižníc a 20 neprofesionalizovaných knižníc. Medzi najčastejšie používané knižnično-informačné systémy patria KIS3G, MaSK, Clavius a DaVinci. Online katalógom disponuje 13 knižníc.

V roku 2020 nadobudli platnosť aj nové štandardy pre verejné knižnice, ktoré sa rozšírili aj o nové merné ukazovatele. Pribudli napríklad hodnoty pre vzdelávanie knihovníkov, veľkosť knižnice v metroch štvorcových či poskytovanie online katalógu.

V TTSK sa knihovníci v roku 2020 vzdelávali 697 hodín, pričom najviac vzdelávacích hodín vykázali pracovníci v okrese Galanta (441 hodín).

Priestory pre čitateľov vo verejných knižniciach TTSK zaberajú 15 101 m² a online katalógom disponuje 13 knižníc, čo je len 9 % z fungujúcich knižníc v TTSK.

Rok 2020 bol naozaj špecifický a pre výsledky merných ukazovateľov veľmi kritický. Ako sme už spomínali, knižnice sa stretávali s nedostatkom financií nielen na nákup kníh, ale i na hygienické opatrenia pre knihovníkov či čitateľov. Pandémia koronavírusu negatívne ovplyvnila všetky merné ukazovatele VK TTSK. Pokles hodnôt sa vyskytol vo všetkých oblastiach. Najviac však postihol v roku 2020 VK TTSK pokles návštevnosti používateľov, a to aj v počte registrovaných používateľov a aj v počte výpožičiek.

Mgr. Miriam Danková, KJF v Trnave

70. rokov Galantskej knižnice 1951 — 2021

Galantská knižnica - história knižnice od jej vzniku po súčasnosť

Prvé knižnice na území mesta Galanta vznikli v 19. storočí, boli to knižnice spolkov a inštitúcií a slúžili svojim členom. Prvú detskú knižnicu v meste založil v roku 1900 Samuel Neufeld, majiteľ prvej galantskej kníhtlačiarne. V roku 1909 bola zriadená v Galante prvá obecná knižnica. Od 1. januára 1925 zriadila obec Galanta v obecnom dome knižnicu s maďarským a československým oddelením. Údaje o existencii verejnej knižnice v Galante máme aj z roku 1937. Podľa zachovalých dokumentov Okresný národný výbor ku koncu roku 1951 evidoval okresnú ľudovú knižnicu, preto sa rok 1951 považuje za rok vzniku Okresnej knižnice v Galante. Bola umiestnená v kultúrnom dome na ulici Čsl. armády v jednej miestnosti. V roku 1954 bola do knižnice prijatá prvá knihovníčka a zároveň riaditeľka Alžbeta Gallová. V roku 1960 bol za riaditeľa vymenovaný Milan Šimo. Od tohto roku sa datuje aj metodická činnosť v knižniciach okresu. V roku 1962 nastúpila do knižnice prvá pracovníčka s knihovníckou kvalifikáciou, ktorá vykonávala funkciu metodičky. V tomto roku sa začalo aj s budovaním katalógov, bol to autorský katalóg, čitateľský a služobný. Jedným z hlavných problémov knižnice boli nedostatočné priestory. V roku 1969 mala knižnica 9 pracovníkov a patrila medzi najhoršie umiestnené knižnice na území Slovenska. Priestorové podmienky knižnice sa zlepšili v roku 1970, keď sa presťahovala do Neogotického kaštieľa, kde mala k dispozícii šesť miestností a v roku 1972 získala ešte jednu miestnosť. Knižnica mala tieto oddelenia: výpožičné oddelenie pre dospelých, výpožičné oddelenie pre mládež, oddelenie metodiky a bibliografie, oddelenie dopĺňovania fondov, oddelenie politickej literatúry, vedenie knižnice a ekonomický úsek.

K významnej zmene v živote knižnice došlo v roku 1973, keď sa knižnica presťahovala na prízemie novopostavenej administratívnej budovy Okresnej odborovej rady v Galante. V roku 1980 bola menovaná do

funkcie riaditeľky Irena Orbanová. Knižnica pokračovala vo svojom priaznivom období, ktoré sa začalo v 70. rokoch a pracovalo v nej 15 pracovníkov. V roku 1986 oddelenie pre mládež bolo z priestorových dôvodov presťahované do budovy Okresného osvetového strediska v Galante (neskôr Dom Matice slovenskej) na Bratislavskej ulici, kde v roku 1988 knižnica rozšírila svoje služby o požičiavanie videokaziet.

Koncom 80. rokov knižničné priestory už nevyhovovali požiadavkám, preto riaditeľka knižnice zabezpečila podklady pre vypracovanie architektonickej štúdie na prístavbu knižnice a projektovej dokumentácie. Zmena spoločenských pomerov však spôsobila, že prestavba sa nemohla uskutočniť. Spoločensko-politické udalosti v novembri roku 1989 sa prejavili i v živote knižnice. V januári 1990 sa riaditeľka knižnice vzdala funkcie a na jej miesto bola vymenovaná Mgr. Katarína Petrová. V roku 1991 bolo zrušené oddelenie politickej literatúry a v priestoroch bola zriadená čítareň a študovňa. Do týchto priestorov bola preložená aj videopožičovňa z oddelenia literatúry pre deti a mládež, kde fungovala do roku 1995, keď bola táto služba zrušená. Vo februári v roku 1993 riaditeľka Mgr. Katarína Petrová odstúpila z funkcie. Za riaditeľku bola na základe výberového konania vymenovaná Mgr. Lívia Gabrišová.

V roku 1995 sa začalo s automatizáciou knižničných činností, bol zakúpený knižničný program Smartlib. V marci roku 1995 rozšírila knižnica svoje služby o ponuku zvukových kníh pre nevidiacich a slabozrakých. K 1. júlu 1996 sa Okresná knižnica v Galante, Okresné vlastivedné múzeum v Galante a Okresné osvetové stredisko v Galante stali súčasťou Dudvážskeho kultúrneho centra riadeného štátnou intendantkou. Knižnica stratila svoju právnu subjektivitu a dostala názov Dudvážska knižnica. K 1. aprílu 1999 zaniklo Dudvážske kultúrne centrum a knižnica získala opäť právnu subjektivitu a od 21. decembra 1999 používa názov Galantská knižnica.

V lete roku 2000 sa oddelenie literatúry pre deti a mládež presťahovalo späť na Mierové námestie č. 4. V roku 2001 bola uvedená do prevádzky prvá

webová stránka Galantskej knižnice. Od 1. apríla 2002 sa zriaďovateľom inštitúcie stal Trnavský samosprávny kraj a Galantská knižnica sa stala regionálnou verejnou knižnicou.

V roku 2003 ukončila po desiatich rokoch svoje pôsobenie v knižnici riaditeľka Mgr. Lívia Gabrišová. Riadením bola poverená ekonómka knižnice Alžbeta Ivánová, až do nástupu nového riaditeľa Mgr. Štefana Poláka, ktorý nastúpil v roku 2004 a bol riaditeľom do roku 2019. Od 1. 4. 2006 knižnica začala používať nové logo. Vzniklo na základe verejnej súťaže, v ktorej zvíťazil grafický návrh študenta polygrafie v Bratislave Tomáša Orbána. Toto logo používa knižnica až do súčasnosti.

V roku 2008 vstúpila Galantská knižnica do Projektu KIS3G (Knižnično-informačný systém tretej generácie). Implementácia systému Virtua sa ukončila k 1. januáru 2011. Uskutočňuje sa v ňom katalogizačná činnosť, výpožičný proces, tvorba databázy používateľov knižnice a tvorba databázy regionálnej literatúry.

Po tridsiatich rokoch užívania budovy knižnice bolo potrebné pristúpiť k postupnej modernizácii priestorov. V r. 2005 – 2008 došlo k výmene všetkých okien na prízemí budovy. Komplexnou interiérovou úpravou prešla čítareň a internetová miestnosť. Zakúpila sa nová výpočtová technika. V ďalších rokoch sa modernizovalo oddelenie literatúry pre deti (roky 2015 – 2018) inovoval sa úložný priestor pre periodiká a počítačové vybavenia pre čitateľov (rok 2017). V roku 2019 prišla na rad realizácia projektu Obnova interiérového vybavenia čítárne a študovne. Finančne modernizáciu umožnil jednak zriaďovateľ - Trnavský samosprávny kraj a tiež grantová podpora z programov Ministerstva kultúry SR a Fondu na podporu umenia.

Súčasný profil knižnice

Galantská knižnica v Galante je verejnou knižnicou na národnostne zmiešanom území. Jej hlavným cieľom je získavať, spracúvať, uchovávať, ochraňovať a sprístupňovať dokumenty vo svojom knižničnom fonde. Poslaním knižnice je zabezpečiť pre všetkých čitateľov, používateľov a záujemcov všeobecný prístup k informáciám, ktoré zodpovedajú ich kultúrnym, informačným a vzdelávacím potrebám. V súčasnosti tvorí knižničný fond 76 180 zväzkov kníh, z toho 35 % je v maďarskom jazyku a 90 titulov novín, časopisov a regionálnej tlače.

Knižnica registruje cca 2 751 čitateľov (rok 2020), čo je približne 18 % z celkového počtu obyvateľstva Galanty a z toho 1 193 detí do 15 rokov.

V roku 2020 pracovalo v Galantskej knižnici 15 pracovníkov. Galantská knižnica poskytuje výpožičné služby, zvukové knihy, poskytuje prístup na internet, reprografické

služby, WIFI zónu, rešeršné a bibliografické služby. Pre svojich čitateľov a širokú verejnosť pripravuje kultúrno-spoločenské a vzdelávacie podujatia.

Mgr. Lívia Koleková / Mgr. Zita Perleczká, GK v Galante

Foto: archív GK v Galante

Vážený pracovníci Galantskej knižnice,

dovoľte nám, aby sme Vás pozdravili pri príležitosti významného medzníka vašej organizácie – pri príležitosti 70. výročia založenia Galantskej knižnice.

Vaša knižnica sa za sedemdesiat rokov svojej existencie stala pevnou súčasťou kultúrneho života nielen mesta Galanta, ale aj celého regiónu.

Rozsiahly fond, ktorý knižnica poskytuje svojim čitateľom, širokú ponuku služieb, ale najmä možnosť stretávať sa na pôde knižnice a zdieľať spoločné zážitky spojené so slovom a literatúrou, vytvorili z vašej inštitúcie centrum kultúrneho života. Do knižnice prichádzajú už najmenšie deti, aby získavali prvé skúsenosti s knihou, s príbehom, s rozprávkovým svetom, aby sa z rozprávok naučili, že vo svojich životoch je potrebné robiť dobro a zlo bude vždy potrestané. Tí starší čerpajú viac informácií už získavajú spolu so svojimi skúsenosťami aj väčšiu mieru skepsy, no sme presvedčení, že životná potreba konať dobro sa v návštevníkoch knižníc zakoreňuje a ostáva naveky. Knižnice, ktoré považujeme za chrámy poznania, všeobecne poskytujú nielen poučenie a oddych, nielen príbehy a informácie, ale ovplyvňujú náhľad na život a spôsob života našich občanov a návštevníkov. Aj preto je naša spoločná práca tak dôležitá.

Významné jubileum je však nielen príležitosťou na bilancovanie dosiahnutého, ale aj na ocenenie Vašej práce. Vieme, že práca v oblasti kultúry je mimoriadne náročná a stále spoločnosťou nedostatočne ocenená. Vieme i to, že by ste ju nemohli vykonávať, keby nebola zároveň Vaším koníčkom a Vaším celoživotným poslaním. Práve preto Vám patrí vďaka a uznanie aj od nás - ostatných kolegov knihovníkov.

Želáme Vám do ďalšieho obdobia veľa pracovných úspechov, vedeniu knižnice veľa tvorivých síl a invenčných nápadov a významných kultúrnych počínov.

Želáme Vám, aby sa Vám vždy vydarili všetky Vaše plány a aby výsledky Vašej práce nachádzali odozvu u tých najpovolanejších - u občanov Vášho regiónu.

redakcia Knižničného spravodajcu

Pokračovanie seriálu „Korona a Knižnica Juraja Fándlyho“ v roku 2021

Kto dúfal, že s novým rokom sa pandemická situácia v našej krajine zlepší, prerátal sa. A tak plány Knižnice Juraja Fándlyho opäť prepisovala existencia vírusu a prvoradá snaha ochrániť zdravie a životy občanov.

Boli to však práve knižnice, ktoré uprostred lockdownu (najskôr v čase od 27. januára do 7. februára a potom od 8. marca) dostali ako prvé a jediné kultúrne inštitúcie povolenie sprístupniť svoje služby pre občanov. Aj to svedčí o dôležitosti knižníc a výnimočnosti ich postavenia v sieti kultúrnych inštitúcií. Knihu si môže používateľ našich služieb odniesť domov

a v prostredí bezpečného domáceho komfortu vstúpiť do sveta umenia, informácie či zábavy. A zároveň sa uprostred epidémie chrániť a dodržiavať hygienické opatrenia. I keď sme naše služby obmedzili na „výdaj kníh cez okienko“, určite naši používatelia ocenili prístup do jediného otvoreného kultúrneho zariadenia.

Keďže bol fyzický pobyt návštevníkov v knižnici obmedzený, zamerali sme v tomto období svoju pozornosť opäť do online priestoru a pripravovanými videoprezentáciami sme sa snažili našim stálym klientom nahradiť absenciu priameho styku s literátmi a literatúrou. Výbornú odozvu dostali od našich používateľov Literárne inšpirácie s Pavlom Tomašovičom, riaditeľom knižnice. Jeho pravidelné dvojtýždňové zamyslenia nad dielami významných svetových autorov zaznamenali na webovom portáli a YouTube kanáli knižnice značnú sledovanosť. Pre dospelých čitateľov sme pripravovali na skrátenie dlhej chvíle tajničky a cvičenia na pamäť. Oddelenie pre deti pravidelne zabezpečovalo cyklus Čítanie v čase karantény (rozprávočky pre deti), tvorivé dielne, kvízy a pod. Z našich knihovníčok sa tak stávali herečky, ktoré sa snažili zaujať výberom i prezentáciou. Pomáhali aj detskí spisovatelia, ktorí online čítali zo svojej tvorby pre deti.

Hlavu v smútku sme mali kvôli Týždňu slovenských knižníc. Ako zabezpečiť jedno z najvýznamnejších podujatí, ktoré knižnice organizujú pre svojich návštevníkov

v mesiaci knihy, keď je knižnica pre pandémiu zatvorená? Odpoveďou sa stal opäť online priestor, ktorý jediný odolával „vírusom“. S finančnou podporou Fondu na podporu umenia sme hneď 1. marca odštartovali živé online vysielanie na facebooku knižnice. Detských divákov sme potešili predstavením Tesla a priatelia Divadla SpozaVoza. Vzhľadom tomu, že sme v knižnici zakúpili kameru na prenos takýchto podujatí, aj technické zabezpečenie akcie nám vyšlo k spokojnosti.

Aj keď online, predsa sme sa rozhodli pokračovať v našom pravidelnom cykle Trnavská poetika, tiež podporenom Fondom na podporu umenia. Tentokrát sme ho venovali významnému trnavskému lekárovi a zároveň prozaikovi, básnikovi a aforistovi Miroslavovi Danajovi, ktorý oslávil s príchodom roka 2021 svoje sedemdesiate piate narodeniny. Moderátori Pavol Tomašovič a Štefan Kuzma sa porozprávali s jubilantom o jeho novej zbierke pod názvom Figuríny neplačú.

V marci si Knižnica Juraja Fándlyho pripomenula 80. výročie úmrtia Pavla Ušáka Olivu, básnika katolíckej moderny, vydaním personálnej bibliografie básnika.

Od marca zdobila schodisko našej knižnice výstava, ktorú nám zapožičali naši kolegovia zo Žitnoostrovského osvetového strediska v Dunajskej Strede pod názvom Žitnoostrovské pastelky. Maľby detí predškolského veku plné farieb a detskej fantázie vyčarovali v čase pandémie úsmev na tvári nejedného návštevníka.

V apríli sme spolu s Fondom na podporu umenia ponúkli našim používateľom „niekoľko kvapiek humoru naordinovaných Fórum humoristov“. Sme totiž presvedčení, že humor svoje liečivé účinky nestratí, ani keď je v online priestore. V tomto mesiaci sme, i keď stále fungoval „výdaj cez okienko“, aspoň rozšírili výpožičný čas a otvorili aj pobočky a hudobné oddelenie. So záujmom „sledovateľov“ sa stretlo aj online vysielanie pod názvom O slovenčine zaujímavá a inak, kde debatoval redaktor RTVS Martin Jurčo s vysokoškolským pedagógom Jurajom Hladkým o názvosloví, tiež s podporou Fondu na podporu umenia.

A konečne prišiel máj a s ním aj otvorenie knižnice a fondov pre našich používateľov. Podujatia však stále bolo potrebné organizovať vo virtuálnom priestore. A tak sa naša kolegyňa Alena Beňová porozprávala online so známou spisovateľkou Denisou Fulmekovou a Martina Kubalová vyspovedala spisovateľku a výtvarníčku Danu Hlavatú (obe s podporou Fondu na podporu umenia). Mimoriadny divácky záujem zaznamenalo rozprávanie Ladislava Szojku, odborníka na históriu železníc s Martinom Jurčom v podujatí Po stopách železníc – od koní k elektrickým rušňom. Utvrzuje nás to v poznaní, že našich používateľov zaujíma nielen oblasť poézie či prózy, ale aj odborné prednášky, ktoré im poskytnú nové informácie a rozšírenie ich vedomostí v rôznych oblastiach nášho života. Knižnica tak napĺňa svoje poslanie byť zdrojom overených informácií.

Máj bol v Knižnici Juraja Fándlyho zasvätený aj vzdelávaniu knihovníkov prostredníctvom webinárov, viac sa však o týchto podujatiach dočítate v samostatnom článku.

Záver najkrajšieho mesiaca v roku patril spomienke na Mikuláša Schneidera Trnavského, ktorého 140. výročie narodenia sme si pripomenuli v spolupráci so Západoslovenským múzeom v Trnave. Pripravili sme priamo v priestoroch Domu hudby, kde sa v súčasnosti nachádza expozícia maestra, čítanie z jeho knihy Úsmevy a slzy. Nášho kolegu Ľubomíra Svetlovského popri práci knihovníka využívame vďaka jeho zamatovému hlasu aj na takéto herecké výstupy.

Úsek referenčných služieb pripravil pri tejto príležitosti výberovú personálnu bibliografiu Mikuláš Schneider Trnavský vo fondoch Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave.

Začiatok júna je už tradične venovaný deťom. Pripravili sme im online prezentáciu nových titulov v oddelení pre deti a čítanie spisovateľov Gabriely Futovej a Braňa Jobusa.

V záujme zvýšenia počtu registrovaných používateľov, ktorý počas pandémie v roku 2020 klesol, sme zároveň v celom mesiaci jún vyhlásili bezplatnú registráciu pre deti a študentov do 25 rokov. Prinieslo nám to 86 nových registrovaných používateľov, takže túto marketingovú stratégiu považujeme za efektívnu.

Leto prinieslo uvoľnenie opatrení, a tak sme mohli realizovať živé stretnutia literátov a spisovateľov s našimi priaznivcami, či dospelými, či detskými. Atraktívni hostia, ale určite aj potreba sa po deviatich mesiacoch covidového pôstu stretnúť v komunite ľudí, ktorí vnímajú a potrebujú poéziu a literatúru, ale aj dobrú hudbu a ľudskú spoločnosť, prispeli k tomu, že vzniklo veľa príjemných pose-

dení - s Jurajom Žemberom, Benjamínom Škrekom, Petrom Valom, talentovanou poetkou zo Serede Ruženkou Šípkovou. Veľkú návštevnosť sme zaznamenali na uvedení CD trnavskej hudobnej skupiny The Breakers, ktoré bolo obohatené o poéziu bítnikov.

Prázdniny a knižničná záhrada však patrili predovšetkým deťom. Už 29. ročník Superklubu, ale aj cyklus Prečítané leto ponúkali našim detským návštevníkom tráviť zmysluplný čas v exteriéri knižnice. Deti sa stretli s obľúbenou veľrybkou Gerdou s Divadlom SpozaVoza, na kus reči prišli spisovatelia Irena Zelyk a Braňo Jobus a deti navštívili aj futbalový štadión Spartak Trnava. Kolegovia z oddelenia pre deti zorganizovali aj týždenný detský tábor, s ktorým je veľa organizačnej práce, výsledok – spokojnosť detí i rodičov nás však utvrdzuje v tom, že to stojí za to. Tentokrát bol denný

tábor zameraný na (čo iné ako na) knihu. Deti sa dozvedeli, ako putuje kniha po knižnici, s výtvarničkou Simonou Čechovou si ju aj nakreslili. Ilustrátor Filip Horník ukázal deťom, ako sa kreslia dinosaury a pripravené bolo aj rozprávanie Danuše Dragulovej Faktorovej o ceste rukopisu od autora až po vytlačenie v tlačiarni.

Od tohto roku zaviedla knižnica aj špeciálny prázdninový program v pobočke na Tulipáne, a keďže bol v menšom vydaní, dostal názov Superklubko. Ako sa ukázalo, bude potrebné v budúcnosti upraviť termínovník podujatí tak, aby knižnica neponúkala v jeden deň podujatia pre deti v hlavnej budove a zároveň aj na pobočkách.

September bol ešte stále priaznivý, a tak sme mohli privítať poetku Miroslavu Ábelovú s hudobnou skupinou Family Friend, dlhoročnú pedagogičku a autorku viacerých básnických zbierok Zlatu Matlákovú, pedagogičku Ľubomíru Mihálikovú, Trnavčanku spisovateľku Petru Hederovú, spisovateľa a režiséra Silvestra Lavríka a v rámci Festivalu rozhlasovej hry, ktorý sme organizovali v spolupráci s RTVS, aj populárnu Evu Borušovičovú.

Veľmi obľúbený Stanislav Motl sa predstavil prednáškou Štefánik – milenec hviezd a hoci sa spolupráca s Českým spolkom v trnavskom regióne pre zánik organizácie končí, rozhodli sme sa, že sobľúbeným a erudovaným novinárom

a dokumentaristom budeme naďalej spolupracovať.

Spolu s Trnavskou univerzitou sme v septembri organizovali aj spomienku na významnú osobnosť trnavskej kultúry a priateľa Knižnice Juraja Fándlyho Dr. Petra Horvátha.

V októbri pri príležitosti Mesiaca úcty k starším sme opäť v záujme zvýšenia počtu registrovaných používateľov ponúkli našim seniorom bezplatnú registráciu. Prinieslo nám to 60 nových prihlášok.

Vzhľadom k tomu, že s novembrom prišlo zhoršenie pandemickej situácie na Slovensku, z pripravených podujatí – prednášky Petra Fraňa, vedúceho Katedry filozofie a aplikovanej filozofie UCM v Trnave pod názvom Ako si zachovať pokoj mysle – tri antické odpovede na pandémiu a aj z besedy s Michalom Hvoreckým sme pripravili aj videoprezentáciu. Zatvorenie knižnice od 25. novembra 2021 nás tak nezaskočilo, máme pripravený aspoň online program pre nasledujúce obdobie.

Zároveň však dúfame, že seriál „Korona v knižnici“ nebude nekonečným príbehom.

PhDr. Ľubica Malá, KJF v Trnave

Foto: archív KJF v Trnave

Putovná knižnica už aj na Záhorí

Záhorská knižnica v Senici ako regionálna knižnica začala v septembri tohto roku poskytovať novú službu vybraným knižniciam, ktoré spadajú do jej metodickkej pôsobnosti. Projekt sme nazvali *Putovná knižnica* a je založený na opakovanom poskytovaní výmenných súborov kníh obecným knižniciam. Vzhľadom na to, že sme sa do projektu pustili v našom kraji ako prví, radi by sme ho bližšie predstavili.

Prvý raz sme sa s témou výmenných/putovných súborov stretli v Metodickom pokyne Slovenskej národnej knižnice k vymedzeniu štandardu doplňovania a aktualizácie knižničného fondu pre knižnice zriaďované/prevádzkované obcami,

mestami alebo samosprávnymi krajmi na území Slovenskej republiky. Pod názvom *Štandard pre dobrý knižničný fond* ho na jeseň roku 2020 vydala Slovenská národná knižnica.

V Článku 7 spomínaného dokumentu, ktorý pojednáva o základných častiach knižničného fondu – rozsahu základného a aktuálneho fondu, sa píše aj o možnosti zahrnúť do nich výmenné/putovné súbory, ktoré môžu regionálne knižnice budovať a požičiavať na základe registrácie obecných knižníc ako kolektívneho člena knižnice. Zároveň uvádza príklady dobrej praxe

z Turčianskej knižnice v Martine a Krajskej knižnice v Žiline, ktoré majú s projektom výmenných/putovných súborov viacročné skúsenosti.

Približne v tom čase sme sa ako knižnica chceli zapojiť do grantového projektu Spoločnosti Tesco Stores SR, a.s. a Nadácie Pontis pod názvom „*Vy rozhodujete, my pomáhame*“, a premýšľali, na čom projekt vystavať. Metodička Záhorskej knižnice prišla s návrhom inšpirovať sa práve výmennými/putovnými súbormi a pomôcť tak vybraným obecným knižniciam obohatiť ich knižničný fond.

Hľadali sme aj informácie o fungovaní projektu v Českej republike, spomína sa v metodickom pokyne Ministerstva kultúry ČR *Standard pro dobrý knihovní fond z roku 2017*. V Českej republike sú výmenné fondy jednou z najvýznamnejších foriem pomoci štátu knižniciam v obciach s malým počtom obyvateľov, v ktorých je neefektívne investovať do vlastných knižničných fondov. Rovnako aj pomocou štátu pri zaistení dostupnosti literatúry okruhu užívateľov väčších knižníc, ktoré nemajú podmienky na rozsiahly vlastný knižničný fond.

V *Štandarde pre výkon regionál-*

ných funkcií knižníc v ČR (krajských, poverených knižníc) je tvorba výmenných knižných fondov, ich cirkulácia a distribúcia, správa, revízia a aktualizácia, jednou z kľúčových úloh. Výmenný fond tvorí podpornú časť knižničného fondu. Získava a nakupuje sa prevažne z dotácií jednotlivých krajov alebo zo združených prostriedkov mikroregiónov. Zahŕňa väčšinou najnovšiu literatúru, ktorá vhodne dopĺňa aktuálny fond, alebo ho v niektorých prípadoch nahrádza. Kvalitná časť výmenného fondu môže postupom času obohacovať aj základný fond jednotlivých knižníc ako dlhodobá výpožička. Minimálny objem výmenného fondu, ktorý môže knižnica v rámci výkonu regionálnych funkcií získať, je tiež stanovený štandardom.

Na Slovensku zatiaľ s pomocou štátu v tomto smere nemôžeme rátať, preto sme sa, ako bolo spomenuté, rozhodli venovať časť finančných prostriedkov určených na nákup kníh pre našu knižnicu. V pilotnej fáze projektu sme vybrali 6 knižníc z regiónu. Rozhodujúcimi faktormi bola návštevnosť knižnic, záujem obce o knižnicu a potenciál prilákať vďaka knižným novinkám nových čitateľov. Túto úlohu mala na starosti metódička knižnice. Na rad prišiel Úsek akvizície, spracovania a ochrany fondov. Kolegyne z katalogizačného oddelenia nakúpili a spracovali knihy rôznych žánrov, o ktorých vieme, že sú čitateľsky atraktívne a žiadané. Pracovníčky z oddelenia beletrie ich potom následne rozdelili, aby si v každom boxe našli rôzni čitatelia to svoje. Obecné knižnice sme zapísali ako kolektívneho čitateľa Záhorskej knižnice, doplnili sme kategóriu čitateľa aj do Knižničného a výpožičného poriadku. Za poskytnutie služby účtujeme obciam ročný poplatok 10 eur.

So štatutárnymi zástupcami jednotlivých obcí (starostami) podpísala ZK v Senici Dohody o poskytnutí výmenného súboru kníh, ktoré sú zároveň i Výpožičným poriadkom výmenných súborov. Dohoda presne vymedzuje aj spôsob výpožičky. Základná doba výpožičky jedného výmenného súboru sa určuje na tri mesiace. Pri preberaní výmenného súboru kníh knihovník podpíše preberací zoznam kníh a skontroluje podľa neho obsah boxu. Po uplynutí trojmesačnej lehoty výmenný

súbor vráti a zároveň prevezme ďalší výmenný súbor. Výpožičky kníh z výmenného súboru sa započítavajú do výpožičiek konkrétnej obecnej knižnice. Vypožičiavateľ zodpovedá za stav kníh, ktoré sú obsahom výmenného súboru, a tiež za straty, ku ktorým pri požičiavaní došlo. Spôsob náhrady za poškodenú alebo stratenú knihu je uvedený v dohode.

S projektom *Putovná knižnica* je ZK v Senici len na začiatku. Sme zvedaví, akú bude mať odozvu v zapojených knižniciach a či sa nám aspoň čiastočne podarí vďaka nemu splniť náš cieľ pomôcť obecným knižniciam získať ďalších čitateľov, prípadne tým, ktorí už nimi sú, pravidelne priniesť atraktívne knižné novinky. Zároveň máme záujem zvýšiť návštevnosť knižníc a počet výpožičiek.

Naša aktivita v projekte nezostala nepovšimnutá. O službe začínajú uvažovať aj ďalšie regionálne knižnice v kraji, čo nás, samozrejme, teší.

Na záver si dovoľíme použiť myšlienku od českých kolegov. Aký by mal byť výmenný fond? Kvalitný – aby mohol slúžiť dlho. Rozmanitý – aby mohol slúžiť všetkým vekovým kategóriám a skupinám čitateľov. A najmä – mal by byť stále v pohybe!

Mgr. Andrea Sadloňová, ZK v Senici

Foto: archív ZK v Senici

Letné aktivity Žitnoostrovej knižnice

Žitnoostrovská knižnica sa snažila vyťažiť z letných mesiacov maximum, ale napriek uvoľneniu protipandemických opatrení sa všetky aktivity niesli v znamení opatrnosti.

Knižnica v Dunajskej Stredě sa rozhodla pripraviť pre obyvateľov mesta po prvýkrát letnú čítareň. Knižníci oslovili Žitnoostrovské múzeum, ktorého areál sa zdal byť na tento účel vhodný. Múzeum návrh na spoluprácu prijalo s nadšením a 6. júla bola čítareň v záhrade múzea sprístupnená Dunajskostredčanom. Okrem kníh boli pre záujemcov ako ľahké čítanie pripravené aj spoločenské týždenníky.

Ďalšou novinkou bolo zriadenie knihobúdky.

Po pár negatívnych skúsenostiach a z obavy pred jej zničením sme sa rozhodli pre jej trochu netradičnú formu. Inštalovali sme ju v detskom zážitkovom centre Bado-Park. Okrem detičiek sme mysleli aj na ich rodičov (či iný dospelý sprievod) a k rozprávkam sme pridali aj pár románov, a podobne ako v letnej čítarni aj niekoľko časopisov so spoločenskou tematikou.

Dominantnou aktivitou boli rozprávkové podujatia pre letné tábory materských a základných škôl v Dunajskej Strede a v jej okolí. Knižnicu navštívili žiaci ZŠ v Malých Dvorníkoch a ZŠ Smetanov háj. Rozprávky sme priniesli za deťmi z MŠ a ZŠ v Ohradoch a za žiakmi zo základných škôl s VJM Gyulu Szabóa a Ármina Vámbéryho v Dunajskej Strede. Okrem klasického čítania sa na zaujatie pozornosti detí využilo aj papierové divadlo. Pracovníčky výpožičných služieb sa postarali o výstavy z knižničného fondu. Najrozsiahlejšou bola výstava kníh, ktoré knižnica zakúpila vďaka finančnej podpore Fondu na podporu umenia, od ktorého knižnica získala na tento účel 15 000 €. Z veľkého objemu kníh boli vyčlenené aj menšie tematické výstavy pre novinky z medicíny či dejín, biografie a historické romány. Z ďalších tematických výstav z fondu môžeme ešte spomenúť „Cestujeme po svete“, „Zavárame“, „Slávny august“ a pripomenuli sme si aj 77. výročie SNP a dvoch zosnulých, herca Milana Lasicu a literárneho historika a kritika Zoltána Fónoda.

druhé, spojené s workshopom, sa zameralo na programovanie mikrobotov a 3D technológie.

Priestory čítarne počas celého leta skrášľovali výtvarné práce Betky Jačšegovej.

Spolok maďarských knihovníkov na Slovensku v rámci svojho projektu Čítanie 21 usporiadal v priestoroch knižnice 29. júla ukážkovú hodinu biblioterapie, ktorú viedla predsedníčka spolku Dóra Egyházi. Koniec augusta patrilo vzdelávaniu. Pre zamestnancov knižnice, ako súčasť konzorcia Knižnice pre Slovensko, usporiadalo CVTI SR dve školenia. Jedno školenie sa venovalo vyhľadávaniu v EIZ a rešeršovaniu, kým

*Mgr. Ladislav Dombi, ŽK v Dunajskej Strede
Foto: archív ŽK v Dunajskej Strede*

Čo sa zatiaľ udialo a bude diať v Mestskej knižnici v Hlohovci v roku 2021

Obdobie pandémie výrazne zasiahlo kultúrno-spoločenské dianie na Slovensku, a to neobišlo ani Mestskú knižnicu v Hlohovci.

Aj keď dvere knižnice boli zatvorené pre verejnosť do polovice marca, knihovníci nezaháľali. V roku 2020 získala knižnica z FPU grant 10 000 € na nákup kníh, a tak sme počas tohto obdobia nakupovali knihy. Do beletrie pre dospelých, do detského i náučného oddelenia pribudlo 921 knižných noviniek. Taktiež sa v tomto čase vyupratovalo náučné oddelenie a každý regál i polica sa názorne a prehľadne označili podľa MDT pre ľahké a rýchle zorientovanie sa čitateľov.

Z knižných noviniek pripravovali knihovníci fotokoláže, ktoré po každom nákupe zverejnili na našej FB stránke knižnice, aby čitatelia vedeli, na aké tituly sa môžu tešiť.

Okrem toho začali knihovníci s tvorbou krásnych videorecenzii na niektoré knižné novinky, v čom sa naďalej pokračuje.

25. marca prijal pozvanie do knižnice literárny historik, pracovník Vlastivedného múzea v Hlohovci i vysokoškolský pedagóg PhDr. Marián Kamenčík, PhD. Hovoril na tému „Zadnými dverami do literatúry“. Pôvodne bola beseda určená pre študentov SŠ, nakoniec sa musela uskutočniť online, môže si ju pozrieť dodatočne každý. Vo videu sa čitatelia dozvedia mnoho informácií o hlohovskej literatúre. Ako kedysi vznikla a stále vzniká. Knihy pána Kamenčíka ako Pokľakni k studničke, Vďačná pamiatka fraštickému richtárovi, Príležitosti príležitostnej poézie, Z Hlohovca do Honolulu a späť a mnohé iné nájdete aj v hlohovskej knižnici. Z verejných zdrojov podporil FPU aj tento live stream.

Po otvorení knižnice pre verejnosť sa opätovne začali literárne hodiny pre žiakov I. stupňa základných škôl, na ktoré nadviazali tri besedy s úspešnou slovenskou spisovateľkou Petrou Nagyovou-Džerengovou. Besedy dopadli nad očakávanie, spisovateľka rozprávala veľmi zaujímavo a deti mali na ňu množstvo otázok.

Aj dospelí čitatelia si prišli na svoje počas besedy s veľmi obľúbenou slovenskou autorkou historických romancí Janou Pronskou. Návštevníci sa dozvedeli čo-to zo súkromia spisovateľky, ale tiež, ako vzniká kniha a čo predchádza tomu, aby historické fakty v jej knihách boli historicky správne. Otázkami prispeli i čitatelia a tie nemali konca. Beseda bola ukončená predajom autorkiných kníh a autogramiádou. Návštevníci besedy si mohli vybrať z dvadsiatky jej vydaných titulov.

Pre deti II. stupňa ZŠ knižnica plánuje organizovať literárne hodiny s najväčším slovenským propagátorom detského čítania s pánom Tiborom Hujdičom, ktorého deti poznajú aj pod nezabudnuteľnou prezývkou „Pán Mrkvička“.

Aby deti pokračovali vo svojich čitateľských aktivitách aj počas letných prázdnin, pripravovalo sa pre ne „Prečítané leto“. Každý týždeň pre ne knižnica pripravila knihy na danú tému, ktoré doplnila vhodnými a kreatívnymi aktivitami.

Opäť s podporou FPU pripravila knižnica na letné prázdniny „Čítanie v tráve“, na ktoré knižnica pozvala zaujímavých detských autorov a hercov. Tiež sa deti i dospelí mohli tešiť na divadielka. Podujatia sa počas leta organizovali každý štvrtok v našej nádhernej Zámockej záhrade.

Erika Jirkalová, Mestská knižnica v Hlohovci

Foto: archív Mestskej knižnice v Hlohovci

Knižnica s vôňou bylín

V dnešnej dobe si viac ako inokedy uvedomujeme, ako sa do našich životov dostáva technika a jej vymoženosti. Okolnosti väčšinu z nás prinútili presunúť množstvo aktivít do online priestoru, obrazovky počítačov sa stali našimi dennými spoločníkmi. Pre nás, knihovníkov a milovníkov kníh je náročné si priznať, že sa tak dialo aj na úkor kníh. U mnohých akoby vyšli z módy, čítanie kníh nahradili iné „lákadlá“ súčasného sveta. Hoci najmä mladí ľudia siahajú radšej po možnostiach, aké ponúka internet, kniha aj naďalej ostáva dôležitým zdrojom informácii, slúži aj na spestrenie voľného času, na oddych a zábavu.

Dokázať tento fakt aj v náročnom období, ktorým prechádzame, sa podarilo počas letných mesiacov tohto roka aj **Mestskej knižnici v Holíči**. Rozhodli sa predstaviť knižnicu nielen ako poskytovateľa knižnično-informačných služieb pre verejnosť, ale aj ako kultúrno-spoločenské centrum, ktoré svojich čitateľov vzdeláva a prináša im možnosti zaujímavého, podnetného a zmysluplného využitia voľného času.

Mestu Holíč sa podarilo uspieť s projektom *Leto s vôňou bylín a kníh* a získať

dotáciu (časť z požadovaných finančných prostriedkov) z programu Fondu na podporu umenia. Projekt realizovala knižnica v spolupráci s Oddelením dotačnej politiky mesta. Jeho hlavnou úlohou bolo pripraviť a realizovať kvalitné a zaujímavé aktivity pre všetky vekové kategórie návštevníkov, ktorými chceli podporiť záujem o literatúru a čítanie. Slovamí zamestnancov knižnice: *„Zastaviť sa v tomto zrýchlenom svete pri dobrej knihe, rozšíriť a prehĺbiť poznatky účastníkov o kultúrnych a historických pamiatkach, osobnostiach, literatúre v Holíči, a v neposlednom rade aj vytvoriť priestor na*

medzigeneračnú výmenu poznatkov a skúseností v krásnom prostredí Zámockej bylinkovej záhrady plnej farieb a vôní.“ Bylinková záhrada a príľahlý sad v juhovýchodnej časti areálu Holíčskeho zámku sú historicko-rekreačným miestom a strediskom cestovného ruchu.

Prvé z cyklu podujatí pod názvom *O čom čítam pod dekou* bolo zamerané na ženy a mužov. Nežnejšie polovičky potešilo stretnutie s autorkou románov pre ženy Katarínou Gillerovou, mužov zastupoval jeden z najznámejších súčasných slovenských autorov detektívnych románov Gustáv Murín. Celé podujatie sprevádzalo vystúpenie hudobného zoskupenia Four Glasses.

Júlové stretnutie v Zámockej bylinkovej záhrade pod názvom *Zážitkové čítanie* patrilo najmä seniorom. Spisovateľ Jozef Banáš hovoril nielen vážne o súčasnej situácii, ale hlavne o jeho úspešných knihách. Besedu doplnil svojimi humoristickými glosami Pavel Lelín Nemeč. Celým podujatím sprevádzali Záhorácki heligonkári.

V septembri prišiel rad aj na najmladších čitateľov. Podujatie pod názvom *Cestovateľský denník*, opäť v tomto atraktívnom prostredí, prinieslo besedu so spisovateľkou Renátou Matúškovou. Deti dostali na začiatku prázdnin úlohu vytvoriť zo svojich ciest Cestovateľský denník, ktorý na podujatí prezentovali. Odmenou im bola kniha spomínanej autorky.

Súčasťou podujatia boli aj aktivity pre deti - tvorba z hliny za účasti keramikára Petra Polláka, drôtkovanie s Martinou Frndalovičovou a aktivity Centra voľného času. Bonusom pre všetky prítomné deti bolo vystúpenie bábkového divadla.

Okrem úspešného projektu *Leto s vôňou bylín a kníh* sa podarilo Mestskej knižnici v Holíči pripraviť pre svojich detských čitateľov pravidelné stretnutia s projektom *Prečítané leto*. Pre deti atraktívne bolo napríklad pri tretej téme tohtoročného *Prečítaného leta* O stopách stretnutie s tajomníčkou Obvodnej poľovníckej komory v Skalici pani Renátou Rajčákovou. Zaujímavé rozprávanie, poznávanie stôp, preparované exponáty, zvuky zvierat pomocou vábničky – to všetko zožalo u detských čitateľov úspech, domov odchádzali s Diplomom mladého poľovníka.

Za zmienku stojí i výborná spolupráca knižnice s Centrom voľného času v Holíči. Ešte pred letnými prázdninami sme odštartovali "Čítanie pod holým nebom". Spoločné čítanie, dramatizácia, minidielničky, pocitový chodník a zábavné hry mali úspech. Ani zlé počasie počas prázdnin nezabránilo spolupráci, knižnica prišla za deťmi do denného tábora.

Mestskej knižnici v Holíči sa naozaj nedá uprieť snaha aj v tomto zložitom období nabádať púťavou a interaktívnou formou čitateľov všetkých vekových kategórií k čítaniu. Opakovane sme uspeli aj so svojou žiadosťou na FPU v programe Akvizícia knižníc pod názvom *Nové knihy nakúpime - čitateľov potešíme*. Určite ich knižnica aj spomínanými aktivitami potešila, budeme si držať palce, aby sa nám darilo plniť všetky predsavzatia, plány a prilákať do knižnice aj nových čitateľov.

Mgr. Andrea Sadloňová, ZK v Senici / Mgr. Ivana Polláková, Mestská knižnica Holíč
Foto: archív Mestskej knižnice Holíč

Nová služba Galantskej knižnice Balenie kníh na mieru

Na začiatku tohto roka zakúpila Galantská knižnica automatický baliaci stroj na knihy. Zakúpenie prístroja bolo pre knižnicu logickým krokom z viacerých dôvodov. Prvým a najdôležitejším je ochrana knihy pred poškodením. Obalená kniha má oveľa

dlhšiu životnosť a tiež sa jednoduchšie udržiava hygienicky čistá.

Po zaškolení pracovníčok sa využívanie baliaceho stroja osvedčilo natoľko, že sa knižnica rozhodla ponúknuť novú službu, a to „Balenie kníh na mieru“ aj pre verejnosť.

Školské učebnice či pracovné zošity majú často rôzny formát a veľakrát sa nedajú zabaliť do klasického obalu. Baliaci stroj si poradí s každým formátom, tiež nevynímajúc tvrdú väzbu kníh ako aj mäkké viazanie zošitov.

Už teraz vieme, že pre knižnicu bolo zaobstaranie automatického baliaceho stroja správnu voľbou a dúfame, že novú službu bude využívať čím viac klientov.

Zuzana Mlatecová, GK v Galante

Foto: archív GK

Obecná knižnica v Suchej nad Parnou

V nedeľu 3. októbra 2021 sa uskutočnila v Suchej nad Parnou významná udalosť. Starosta obce Ing. Martin Glončák za prítomnosti občanov a vzácnych hostí (riaditeľ Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave Ing. Pavol Tomašovič, za Fond na podporu umenia p. Andrej Kotlárík a prítomný bol aj p. farár Milan Cehlárik) otvoril zmodernizovanú obecnú knižnicu. Hlavným hosťom, moderátorom, spevákom a zabávačom bol spisovateľ a hudobník Braňo Jobus. Suchovia mali možnosť prežiť príjemné popoludnie v novej, modernej knižnici.

Čo všetko predchádzalo tomuto slávnostnému okamžiku?

V rokoch 2019 – 2020 prebiehala komplexná rekonštrukcia kultúrneho domu, v ktorom obecná knižnica sídli. Zriaďovateľ zvažoval, čo s knižnicou. Významnú pomoc knižnici a knihovníčke poskytla odborná pracovníčka KJF v Trnave Jana Brliťová, ktorá počas modernizácie Suchovskej knižnice pomáhala ako dobrovoľníčka.

Pôvodné štyridsaťročné regále boli zničené vodou zo zatekajúcej strechy. O ostatnom zariadení ani nehovoriac. Zriaďovateľ sa rozhodol požiadať o pomoc ar-

chitektku, ktorá navrhovala interiér sály v kultúrnom dome. Ing. Mária Velická sa úlohy zhostila zodpovedne. Navštívila viacero knižníc. Robila si prieskum na internete. Dokonca počas svojej dovolenky „za veľkou mládkou“ navštívila mestskú knižnicu New York Public Library. Výsledkom jej práce bola štúdia s názvom „Zariadenie Obcej knižnice v Suchej nad Parnou“. V návrhu akceptovala požiadavku na vytvorenie multifunkčného priestoru, ktorý má okrem úlohy knižnice plniť aj úlohu spoločenského priestoru. Celková hodnota projektu Modernizácia interiérového vybavenia Obcej knižnice v Suchej nad Parnou bola viac ako 23 000 €. Zodpovední pracovníci využili výzvu na podávanie žiadostí do dotačného programu FPU 5.1.2 Vybavenie knižníc a menšia knižničná infraštruktúra a podali grant, ktorý bol úspešný. Fond na podporu umenia prispel sumou 8 000 € na knižničné regále. Výroba a inštalácia nového zariadenia sa uskutočnila v januári a februári 2021. V marci začala knižnica etapu ukladania knižničného fondu. Vzhľadom na tohtoročnú jar (protipandemické opatrenia, obmedzenia, karantény) táto práca trvala dlhšie ako sa plánovalo. Najprv bolo potrebné preniesť knihy zo skladu do knižnice a následne začať s triedením. Detská, náučná, beletria, detská, náučná, beletria ... Pri triedení kníh sa zároveň robila „čistka“ fondu. Odkladali sa zastaralé a opotrebované dokumenty. Po schválení obecným zastupiteľstvom bolo vyradených z evidencie knižničného fondu viac ako 600 kníh a pri otvorení boli ponúknuté na burze kníh. V lete sa spresňovalo stavanie knižničného fondu.

Suchá nad Parnou má 2 200 obyvateľov. V dedine je spádová základná škola pre obce Košolná, Dlhá a Zvončín. Žiaci, čakajúci na autobusy, pobehujú po hlavnej ceste a robia „nezbedu“. Jedným zo zámerov revitalizácie knižnice bolo poskytnúť deťom aj bezpečné využitie voľného času pri spoločenských hrách. V obci pracuje niekoľko občianskych združení - klub dôchodcov, spolok záhradkárov, Výšifkársky spolok, ... Všetky uvedené organizácie môžu využívať priestory na svoju klubovú činnosť. Taktiež sa v knižnici vytvorili priestor na stretávanie mládeže a mamičiek na MD, ktorí doteraz

v dedine takéto miesto nemali. Samozrejmosťou je spolupráca knižnice so základnou školou a materskou školou v programoch na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti, budovanie vzťahu ku knihe aj budovanie vzťahu k obci, k poznaniu významných osobností pochádzajúcich zo Suchej nad Parnou a blízkeho okolia.

A ako je to teraz?

Obec zvýšila pracovný úväzok knihovníčky a zvýšila aj rozsah výpožičného času. V súčasnosti je knižnica otvorená každý deň od 13.00 do 18.00 hod. Obecná knižnica má schválený nový knižničný a výpožičný poriadok. Prvým výpožičným dňom bol 6. október. Za 10 výpožičných dní sa v knižnici registrovalo 36 nových čitateľov. Vo večerných hodinách sa raz týždenne stretáva Výšifkáarsky spolok, knihovníčka plánuje spolu s klubom dôchodcov program ich stretnutí a začína sa aj spolupráca so školským klubom.

Moderná a príťažlivá suchovská knižnica je výsledkom perfektnej práce miestnych lídrov, knihovníkov a tiež dobrovoľníkov.

Helena Tajcnárová, Obecná knižnica v Suchej nad Parnou / Jana Brliťová

Foto: archív Obecnej knižnice v Suchej nad Parnou

Znovuotvorenie knižnice vo Vydranoch

Vydrany sú dynamicky rozvíjajúcou a rozrastajúcou sa obcou pri Dunajskej Stredě. Dominantou obce je kostol reformovanej cirkvi postavený koncom 18. storočia, kde sa v minulosti slúžili bohoslužby kalvínskym veriacim z celého okolia. Obec od roku 2011 usporadúva *Vydranskú hostinu* s bohatým kultúrno-športovým a kulinárskym programom, na ktorej prezentuje svoje tradície. Dobré meno obce šíri aj spevokol *Megmaradásunkért*, vystupujúci na domácich i zahraničných pódioch. V neposlednom rade sú Vydrany známe aj svojimi stolnými tenistami, ktorí sú už šesťnásobnými majstrami Slovenska a dosahujú úspechy aj v Európskom pohári.

Uvedomujúc si, že obec s tak bohatou minulosťou a pestrou súčasnosťou by si zaslúžila aj fungujúcu knižnicu, iniciovalo vedenie obce znovuoťvorenie knižnice s úzkym prepojením na miestny klub dôchodcov. Táto klubovňa a knižnica zároveň získala na prvom poschodí budovy obecného úradu priestrannú a presvetlenú miestnosť vyzdobenú kópiami kresieb Leonarda da Vinciho. Na znovuoťvorení sa začalo intenzívne pracovať koncom minulého roka. Knižničný fond dovtedy stagnujúcej

knižnice bol zrevidovaný a znova sa ocitol na policičkách. Knižnica začala dostávať aj dary od obyvateľov obce. Nadbytočné, ale použiteľné knihy boli umiestnené do dvoch novopostavených knihobúdok, ktorých obsah sa okamžite začal vyprázdňovať a obmieňať. Pozícia knihovníčky bola zverená náruživkej čitateľke Magdaléne Horváthovej, ktorej s revíziou a usporiadaním fondu pomáhali aj ďalší členovia klubu dôchodcov a zamestnanci obecného úradu. Pre nových čitateľov boli pripravené záložky s citátmi a otváracími hodinami knižnice. Na propagáciu sa pravidelne využíva obecný mesačník *Vydrany, naša dedina*, do ktorého pani knihovníčka neprispieva

len oznamami, ale aj recenziami a ponukou kníh. Vďaka tomuto aktívnemu prístupu mala knižnica za pol roka vyše 40 čitateľov a pustila sa aj do usporadúvania podujatí.

Prváci a druháci oboch základných škôl boli slávnostne pasovaní za čitateľov, zároveň im bola ukázaná práca na obecnom úrade a mohli sa porozprávať aj s pánom starostom. O tomto podujatí informoval nielen miestny mesačník, ale aj denník *Új Szó*. Ďalšie podujatie si zorganizoval klub dôchodcov. Hneď ako Spolok maďarských knihovníkov na Slovensku ohlásil svoju sériu ukážkových

hodín biblioterapie väčších slovenských knižníc, zaumienili si členovia klubu, že si v knižnici zorganizujú takúto hodinu čisto pre seba. Podujatie malo medzi účastníkmi taký úspech, že sa rozhodli ho pravidelne opakovať.

Pani knihovníčka sa inšpirovala aj jednou darovanou knihou, v ktorej objavila ručne písané recepty. Predsavzala si, keď už je raz knižnica pamäťovou inštitúciou, že do jednej knihy zozbiera recepty od obyvateľov obce, ktorú bude následne uchovávať priamo v knižnici.

Verím, že knižnica vykročila správnym smerom, aby bola pevnou a stálou súčasťou kultúrneho života obce Vydrany.

Mgr. Ladislav Dombi, ŽK v Dunajskej Strede

Foto: archív ŽK v Dunajskej Strede

Grantové projekty v knižniciach TTSK

Knižná búdka - dajme knihám druhú šancu

Projekt Galantskej knižnice **Knižná búdka - dajme knihám druhú šancu** bol v grantovom programe Tesco "Vy rozhodujete, my pomáhame" zaradený hodnotiacou komisiou medzi tri najlepšie v regióne a postúpil do druhého kola, v ktorom získal od zákazníkov Tesca najviac - 8 563 hlasov a umiestnil sa tak na 1. mieste.

Odmenu, šek na 1 300 €, odovzdal dňa 18. augusta Miloš Artim, riaditeľ Tesca v Galante, riaditeľke Galantskej knižnice Mgr. Lívii Kolekovej. Stavbu knižnej búdky sa Galantskej knižnici podarilo uskutočniť do konca roka. Okrem samotnej búdky knižnica upravila i jej okolie, v ktorom vybudovala príjemné posedenie v blízkosti knižnej búdky. Do búdky môže ktokoľvek knihu darovať, alebo si z nej knihu požičať či zobrať.

Ďakujeme všetkým, ktorí náš projekt podporili.

Galantská knižnica

KNIŽNÁ BÚDKA - DAJME KNIHÁM DRUHÚ ŠANCU

Ďajte knihám druhú šancu na život a podporte knižnú búdku pri Galantskej knižnici. Staré knihy majú rôzne osudy – končia v zbere papiera, na knižných burzách, alebo v zberných nádobách na odpad. Tieto knihy môžu ešte poslúžiť ďalším záujemcom a vy, prostredníctvom knižnej búdky a čitateľskej lavičky na oddych, podporíte aj rozvoj čítania detí, mládeže a dospelých v Galante.

Mgr. Darina Kráľová, GK v Galante

Foto: archív GK v Galante

PROJEKTY S PODPOROU FPU

 fond
na podporu
umenia
Prezentácia v obecnej knižnici

Obecná knižnica v Hornom Trhovišti znovu oslavuje. V roku 2021 prezentovala obyvateľom obce nové prírastky kníh do knižnice. Už tretíkrát po sebe sa knižničnice p. Jančátovej podarilo získať grant z Fondu pre podporu umenia, tentokrát vo výške 1 200 €. Za tri roky tak obohatila knižnicu o 633 kníh z najviac žiadaných žánrov slovenskej i zahraničnej súčasnej literatúry. Na svoje si tak prídu dospelí čitatelia, deti a školská mládež. Obnova knižničného fondu už priniesla knižnici zvýšenie návštevnosti i výpožičiek.

Katarína Jančátová, ObK Horné Trhovište

Foto: archív ObK Horné Trhovište

Kreslenie na asfalt

1. júna 2021 pri príležitosti MDD sa uskutočnilo v Špeciálnej základnej škole v Galante kreslenie na asfalt. Deti na tému rozprávková postava, hrdina kreslili svoje obľúbené príbehy a postavičky z rozprávok. Svojimi milými kresbami skrášlili okolie školy a navodili atmosféru „ozajstného Dňa detí“. Podujatie sa uskutočnilo vďaka podpore Fondu na podporu umenia, hlavného partnera projektu.

Angelika Biróová; GK v Galante

Foto: archív GK v Galante

Divadlo s knižnicou

29. júna 2021 sa na nádvorí Neogotického kaštieľa v Galante uskutočnilo (nielen) pre prváčikov divadielko Máša a medveď. Predstavenie pripravila Galantská knižnica v spolupráci s profesionálnym divadielkom pri príležitosti ukončenia školského roka 2020/2021. Divadielko sa stretlo s veľkým úspechom. Herci zapojili do deja detské publikum, všetci spoločne spievali a tancovali. Detičky mali po dlhšej dobe v domácej izolácii pri dištančnom vyučovaní krásny zážitok. Na konci predstavenia všetky deti dostali aj darček – knihu. Podujatie sa uskutočnilo v rámci projektu "Poznanie ukryté v knihe". Túto akciu podporil z verejných zdrojov FPU.

Angelika Biróová; GK v Galante

Foto: archív GK v Galante

**VZDELÁVANIE
KNIHOVNÍKOV**

Knižničný inštitút a vzdelávanie

Knižničný inštitút Slovenskej národnej knižnice v Martine je na Slovensku pomerne mladý odbor, ktorý sa však veľmi rýchlo zaradil medzi obľúbené vyhľadávané informačné zdroje mnohých knihovníkov. Od začiatku svojej existencie sa Knižničný inštitút zameriava na poradenskú a konzultačnú činnosť pre verejné knižnice. Taktiež sa začal zaoberať vzdelávaním knihovníkov a vďaka všadeprítomným hygienickým opatreniam, ktoré za posledné dva roky s príchodom koronavírusu začali zaťažovať všetky organizácie, preniesol mnohé z organizovaných semi-

nárov do virtuálneho prostredia. Je na polemiku, či to bol správny krok z hľadiska kvality samotného seminára, no rozhodne to bol správny krok smerom k možnostiam knihovníkov, ako sa seminára zúčastniť. Mnoho knihovníkov v menších obecných či mestských knižniciach sa totiž nemôže zúčastniť vzdelávania najmä kvôli kumulovaným funkciám. Keďže súčasne zastávajú funkciu knihovníka vo výpožičke, akvizítora či katalogizátora, nemá ich kto zastúpiť, kým sa budú vzdelávať. Preto je virtuálny seminár pre nich výbornou možnosťou ako vzdelávanie absolvovať.

Knižničný inštitút v tomto roku zorganizoval niekoľko online vzdelávaní, ktoré neskôr zverejnil cez Youtube kanál Slovenskej národnej knižnice a tak sa môžu knihovníci vzdelávať aj neskôr, nielen v deň konania seminára. Z produkcie online vzdelávaní zverejnených na Youtube odporúčame:

Knižnice na sociálnych sieťach a webe - počas seminára odzneli prednášky:

Čo hľadá váš (budúci) používateľ? Analýza potrieb a zámerov používateľov knižníc - v prednáške Mgr. Andrea Hrčková, PhD. predstavuje metódu analýzy kľúčových slov, ktorá je často užitočná pri optimalizácii online obsahu knižnice.

Strategie komunikácie knihovny: sociálne médiá a jejich prehľad - Mgr. Anna Novotná, PhD. v prednáške informuje, ako sa k záujmu používateľov dopracovať, ako aj aké médiá k tomu použiť.

Knihovny na webu a sociálnych sítích: jak na to z pohľadu užívateľů? - v príspevku sa Mgr. Kamil Matula zameriava na dobrú prax knižníc v prostredí sociálnych sietí.

Verejná knižnica vo virtuálnom priestore (skúsenosti z praxe, sociálne siete, web, literárny portál) - Mgr. Erika Palágyiová sa venuje možnostiam prezentácie služieb a ak-

tivít knižníc vo virtuálnom priestore.

Ako na efektívny marketing knižníc - Jaroslav Dodok predstavuje, čo je to digitálny marketing a ako môžu knižnice komunikovať na sociálnych sieťach.

Ako zachrániť obecné knižnice? - na úvod seminára predniesla PhDr. Iveta Kilárová, CSc. analýzu stavu obecných knižníc a možností ich rozvoja na základe vybraných štatistických údajov a podnetov v online prieskume *Ako zachrániť obecné knižnice*. V druhej časti seminára prezentovali viaceré krajské metodičky inšpiratívne príklady dobrej praxe obecných knižníc.

Syndróm vyhorenia u knihovníka a jeho ďalšia motivácia - lektorka Mgr. Nikola Sedláčková inšpiratívne prednáša o problematike vyhorenia knihovníkov na Slovensku a radí, ako motivovať knihovníkov či iných pracovníkov pracujúcich v prostredí knižníc.

Motivácia v profesii knihovník - ďalší zo seminárov Slovenskej národnej knižnice v spolupráci so spoločnosťou Eventive, kde Mgr. Nikola Sedláčková inšpiratívne prezentuje motivačné aspekty pri práci v knižnici.

Spoločenský protokol v knižnici - webinár počas ktorého sa knihovníci dozvedia základné pravidlá slušného správania v bežných situáciách v knižnici. Lektorkou webinára je opäť Mgr. Nikola Sedláčková.

Prípravná fáza projektu - počas webinára približuje Mgr. Nikola Sedláčková projektový manažment. Taktiež prezentuje životný cyklus projektu, identifikáciu východiskovej situácie knižnice či definovanie cieľov projektu.

Tvorba PR videa v knižnici - seminár prezentuje základné pravidlá, ktorými sa treba riadiť pri tvorbe propagačných videí pre knižnice. Okrem pravidiel môžeme počas seminára vidieť príklady dobrej praxe v prostrední slovenských knižníc.

V roku 2020 vstúpilo do platnosti Metodické usmernenie MK SR č. MK - 4315/2020-110/11107, ktoré stanovuje aj počet hodín venovaných kvalifikácii a vzdelávaniu zamestnancov knižnice na 40 hodín ročne na jedného knihovníka.

V prípade knihovníka pracujúceho v knižnici s prevádzkovou dobou do 20 hodín týždenne je čas venovaný na vzdelávanie knihovníka stanovený na 8 hodín ročne. Preto je pre knihovníkov veľmi vítaným krokom online vzdelávanie z pohodlia domova, ako aj celkový nárast podujatí zameraných na vzdelávanie knihovníka.

Odporúčame preto sledovať stránky Slovenskej národnej knižnice, ako aj stránku Infolibu, aby ste mali prehľad o ponuke a mohli sa niektorých zo seminárov zúčastniť.

Mgr. Miriam Danková, KJF v Trnave

Školenie muzikoterapie v hudobnom oddelení

Muzikoterapia je v súčasnosti významným faktorom pre zvyšovanie kvality života človeka, o čom sa mali možnosť presvedčiť aj hostia v hudobnom oddelení Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave 20. septembra 2021 na odbornom školení *Muzikoterapia v špeciálnej pedagogike* pod vedením lektorky PaedDr. Margaréty Osvaldovej, PhD., pôsobiacej na Katedre špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty UK v Bratislave. Účastníkmi školenia boli učitelia špeciálnych škôl, špeciálni pedagógovia, učitelia ZUŠ a sociálni pracovníci z denných stacionárov, ktorí mali príležitosť nielen vypočuť si pútavé rozprávanie lektorky o využití muzikoterapie, ale taktiež ju zažiť aj v praxi.

Stretnutie začalo interaktívnou formou, zvončením zvončeka a hrou na klavíri. Účastníci sa oslovovali menom a hneď nadviazali priateľský

kontakt prostredníctvom otázok a milého slova. Úlohou každého hosťa v rámci muzikoterapie bolo zaspievať odpoveď na otázku školiteľky.

Následne prišla na rad hra na konské dostihy, ktoré predstavovali rýchle bubnovanie na djembe bubny. Zaujímavá bola tiež hra na dirigenta alebo tanec sprstami na rukách a nohách, nakoniec s celým telom. Ďalšími aktivitami bola hra na orla, ktorý mával krídlami, hra na hada, na vlaky a s balónmi. Je potrebné poukázať na fakt, že dôležitým prvkom muzikoterapie je zdieľanie (pozitívne alebo negatívne).

Účastníci školenia mali jedinečnú príležitosť oboznámiť sa s rytmickými hudobný-

mi nástrojmi, akými sú tamburína, mexická píla, roľníčky, xylofón, slnečný bubon (sun drum), kantela, zvonček koshi, štrbinový bubon, dažďová palica, africká hrkálka a djembe bubon.

Cieľom všetkých improvizovaných techník bolo ukázať, ako možno povzbudiť aktivitu u submisívnych detí a hyperaktívne deti naučiť prostredníctvom hry schopnosti prispôbiť sa jeden druhému, nakoľko v muzikoterapii je dôležité pomôcť dieťaťu uvoľniť sa.

Relaxačné techniky boli zamerané na príbeh spojený s pravidelným dýchaním a predstavami.

Školenie bolo prínosné pre všetkých prítomných aj tým, že sa nachvíľu stali bezprostrednými deťmi a nadobudli praktické skúsenosti v oblasti muzikoterapeutických intervencií zameraných na podporu kognitívneho, motorického, komunikačného a sociálneho rozvoja detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Video-ukážka klientky s mozgovou obrnou bola dôkazom toho, aké pokroky možno dosiahnuť využitím muzikoterapie.

Podujatie bolo realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

PhDr. Alena Vozárová, KJF v Trnave

Foto: archív KJF v Trnave

Vzdelávacie semináre z produkcie Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave pre knihovníkov

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave každoročne organizuje seminár pre knihovníkov Trnavského samosprávneho kraja za účelom zvyšovania knihovníckej kvalifikácie a načerpania nových inšpirácií pre svoju ďalšiu prácu v knižnici.

Posledná prezenčná forma vzdelávania pre knihovníkov z produkcie Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave sa uskutočnila v apríli roku 2019 v spolupráci s Krajskou pobočkou Spolku slovenských knihovníkov a knižníc a bola ve-

novaná čitateľskej gramotnosti detí. V roku 2020 bolo zabezpečené vzdelávanie zaoberajúce sa dobrovoľníctvom v knižnici, avšak príchodom pandémie koronavírusu sa presunul seminár na rok 2021 a vďaka neutíchajúcej „koronakríze“ a pandemickým obmedzeniam sa seminár realizoval v online priestore.

Seminár **Dobrovoľníctvo v knižnici** z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia a uskutočnil sa v máji. Jeho garantom bola prof. PhDr. Eva Mydlíková, PhD. z Trnavskej univerzity. Pani Mydlíková hneď na úvod predstavila oblasť dobrovoľníctva. Podala praktické informácie o formálnom a zmluvnom zabezpečení nevyhnutnom pri nábore dobrovoľníkov. Pri nábore dobrovoľníkov je potrebné na začiatok definovať potreby knižnice a zároveň definovať možnosti dobrovoľníkov. Následne sa vydefinované činnosti zapracujú spolu s rozsahom dobrovoľníckych hodín do zmluvy o dobrovoľníctve, ktorá by mala byť vypracovaná v súlade so zákonom č. 406/2011 o dobrovoľníctve a doplnení niektorých zákonov. Taktiež informovala o potrebe vytvorenia funkcie koordinátora dobrovoľníkov, ktorý bude zabezpečovať organizáciu dobrovoľníctva v danej inštitúcii.

S príspevkom „Motivácia a možnosti dobrovoľníctva v knižnici“ vystúpila Bc. Marta Sabolová z Krajskej knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove, v ktorom mapovala skúsenosti a príklady dobrej praxe s dobrovoľníctvom vo svojej knižnici. Dobrovoľníci v Prešove pomáhali s organizáciou podujatí, viedli niektoré podujatia, vyberali knihy z biblioboxu a dokonca zastrešovali niektoré knihovničke činnosti, ako vyradovanie či ukladanie kníh.

Druhú časť webinára tvorilo praktické cvičenie, ktoré pozostávalo z rozoberaní odpovedí účastníkov podujatia na vopred zaslané otázky. V otázkach mapovala psychologička

PhDr. Anna Surovcová spolu s prof. PhDr. Evou Mydlíkovou, PhD. „Kde a ako využiť dobrovoľníctvo v našej knižnici“. Vydefinovali sa potreby knihovníkov, predstavy knihovníkov, ciele a iné dôležité prvky pri zabezpečení dobrovoľníctva. Záznam z webinára je pre potreby opakovaného zhladnutia voľne prístupný na Youtube kanáli „Knižnica Trnava“.

V roku 2021 organizovala Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave aj seminár **Informač-**

ná výchova v knižnici. Lektorkou online semináru bola PhDr. Ľudmila Hrdináková, PhD., ktorá sa v prezentácii venovala komplexnej príprave podujatí so zameraním na informačnú výchovu v knižniciach. Na úvod predstavila aktuálne trendy v informačnej výchove a v informačnom vzdelávaní. Predniesla účastníkom tradičný i aktualizovaný koncept informačnej výchovy, predstavila metódy, ciele, formy a postupy informačnej výchovy ako takej. Taktiež poukázala na fázy samotnej informačnej hodiny, ktoré definovala ako motivačnú fázu, expozičnú fázu (teda sprostredkovanie niečoho nového), fixačnú fázu (upevnenie nových poznatkov) a diagnostickú fázu, ktorú tvorí reflexia nových poznatkov. PhDr. Ľudmila Hrdináková účastníkom definovala tiež princípy informačnej hodiny, medzi ktoré patrí našťudovanie témy, určenie priorít či striedanie samotných metód. Neskôr svoju prednášku zamerala na výber tém pre informačnú výchovu v knižnici. Nevynechala ani príklady dobrej praxe a poukázala na pár praktických online stránok, kde sa môžu knihovníci inšpirovať pri tvorbe podujatia so zameraním na informačnú výchovu. V tretej časti predniesla ešte samotnú metodiku, metódy a tvorbu metodických listov pre informačnú výchovu v knižnici.

V roku 2022 plánuje Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave svoje vzdelávanie pre knihovníkov zamerať na prácu so seniormi. Pevne veríme, že sa nám už podarí vymaniť sa z online priestoru a zorganizovať vzdelávanie v spolupráci s Krajskou pobočkou spolku Slovenských knihovníkov a knižníc aj v prezenčnej forme v aule Pazmaneum Trnavskej univerzity v Trnave a poskytnúť tak všetkým kolegom nielen nové a užitočné informácie, ale aj osobné inšpiratívne stretnutia a výmenu skúseností.

Mgr. Miriam Danková, KJF v Trnave

Foto: archív KJF v Trnave

**SPOLOK
SLOVENSÝCH
KNIHOVNÍKOV
A KNIŽNÍC**

O knižniciach a ľuďoch

Do roka 2021 sme prekázli v bublinách s tými najbližšími, skrytí pod rúškami, bez jasnej perspektívy blízkej či menej vzdialenej budúcnosti s neuveriteľným lockdownovým deja vu. V tomto móde sme sa prepracovali k Týždňu slovenských knižníc, ktorý bol online otvorený 1. marca 2021. Knižnice intenzívnejšie prezentovali a poskytovali svoje elektronické a online služby. Jednou z takýchto aktivít s príspevom našej pobočky SSKK bol aj seminár s témou dobrovoľníctva so skvelými lektorkami, ktorý mal pozitívnu spätnú väzbu.

Online služby sú prirodzenou súčasťou knižnično-informačných služieb, no nie sú ich plnohodnotnou alternatívou. Virtuálne prostredie nie je celkom pre knihovnícku komunitu prirodzené. Dobrý knihovník nedočkavo čaká na novú voňajúcu zásielku kníh, pripravený vniknúť do ich obsahu a čo najlepšie ich spracovať pre čitateľov. Dobrý knihovník pomáha knižnému gurmánovi hľadať a nachádzať bibliofilské chuťovky. Pamätáte si, ako sa vo filme 84 Charing Cross Road prostredníctvom kníh vyvinie neformálne a úprimné priateľstvo ľudí naprieč kontinentmi? Dobrý knihovník pozná svojich čitateľov po mene, upozorní ich na novinky a ponúka im spätnú väzbu v podobe komunitných či verejných podujatí reagujúc na stav spoločnosti. Všetky tieto procesy predpokladajú vzájomnú interakciu, orientáciu v priestore, pevné sociálne väzby.

Preto sme sa tešili na postupné uvoľňovanie opatrení a opatrne sme plánovali tradičnú jesennú exkurziu do zaujímavej knižnice. Prekvapil nás autentický pocit vzájomnej potreby, ktorý sa prejavil vo zvýšenom záujme o túto aktivitu. O exkurzii do Senca a okolia si môžete podrobnejšie prečítať na stránkach tohto spravodajcu v príspevku Ruženky Šípkovej.

Milí priatelia, pootvorili sme covidový záves, nachádzame si miesto a hľadáme pevný bod v našich životoch, v záujme vzájomného súžitia vytvárame a rešpektujeme niekedy ťažko stráviteľné pravidlá. Tešme sa zo života, z rodiny, priateľov, dobrej knihy a ja sa teším na naše ďalšie spoločné aktivity.

*PhDr. Zuzana Martinkovičová
predsedníčka Krajskej pobočky SSKK*

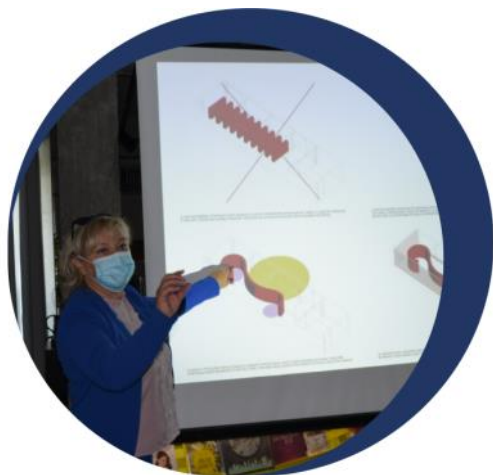
Odborná exkurzia do Senca a blízkeho okolia Výlet s príchuťou medu

V stredu 8. septembra 2021 uskutočnila Krajská pobočka Spolku slovenských knihovníkov a knižníc v Trnave pre svojich členov odbornú exkurziu do Senca a blízkeho okolia. I napriek tomu, že na Slovensku straší tretia vlna pandémie koronavírusu, knihovníčky a knihovníkov z mnohých miest a obcí Trnavského kraja to neodradilo. Hneď ráno odchádzal zo železničnej stanice v Trnave plný autobus smerujúci do Senca. Úlohy hlavnej organizátorky exkurzie sa zhostila Mgr. Miriam Danková. Počasie bolo slnečné a cesta ubiehala veselo a rýchlo.

Prvou zastávkou bola Mestská knižnica v Senci, patriaca pod Mestské kultúrne stredisko v Senci, ktorej oddelenie mladých a oddelenie odbornej literatúry nedávno prešlo rekonštrukciou a v roku 2020 získalo cenu CEZAAR Slovenskej komory architektov v kategórii Interiér. Priestormi knižnice nás previedla jej vedúca Anetta Zelmanová. Knižnicu tvorí oddelenie pre dospelých, pre deti a oddelenie mladých a oddelenie odbornej literatúry. V knižnici sa celkovo nachádza približne 50 000 knižničných jednotiek, 20 % z nich je v maďarskom jazyku. V knižnici pracuje 7 knihovníčok. Projekt oddelenia mladých a oddelenia odbornej literatúry vypracovávala vedúca knižnice už v roku 2018. Toto oddelenie slúži nielen pre deti a tíngerov, ale aj pre

študentov zo Senca a okolia, ktorí hojne navštevujú Mestskú knižnicu v Senci a potrebujú veľa odbornej literatúry. Odborných kníh má knižnica asi 15 000 zväzkov. Po príchode do zrekonštruovaných priestorov sme si pozreli prezentáciu, ktorá nám priblížila rekonštrukčné práce a súčasný stav. Rekonštrukcii predchádzala anketa medzi čitateľmi, čo treba v knižnici vylepšiť. Autorom architektonického konceptu je autorizovaný architekt Mgr. art. Matúš Bišťan. Ako sme mohli vidieť na vlastné oči, oddelenie ponúka priestor na čítanie, štúdium, verejné akcie, tichú čítareň, kreatívne workshopy, využí-

vanie internetu, prácu na počítači, klubovú činnosť a hry. Pracovná doba je v tejto knižnici do 18.30 hod., pretože mnohé deti, čakajúce, kým sa rodičia vrátia domov z práce, trávajú čas práve tam. Priestory sa inovovali vďaka finančnej podpore Fondu na podporu umenia a tiež vďaka finančným prostriedkom z rozpočtu mesta Senec. V oddelení mladých a oddelení odbornej literatúry sú samozrejmosťou atypické regály, počítačová technika, 3D tlačiareň, interaktívna tabuľa, spoločenské hry či klimatizácia. Skonštato-

vali sme, že Mestská knižnica v Senci je skutočne moderná a inšpiratívna.

Ďalšou našou zastávkou bolo včelárske múzeum a skanzen v Kráľovej pri Senci – Včelárska paseka. Previedla nás po nej jej obyvateľka Zuzana Moravčíková, ktorej zasvätený výklad by sme vydržali počúvať hádam aj celý deň. Dozvedeli sme sa veľa o živote včiel i o ich chove. Včelárska paseka je zariadenie Slovenského zväzu včelárov. Areál bol odovzdaný do užívania v roku 1932, jeho súčasťou je napríklad aj mini arborétum či včelársky náučný chodník. Práve pred dvoma rokmi si včelári pripomenuli storočnicu založenia Zemského ústredia včelárskych spolkov na Slovensku. Obdivovať sme mohli okrem iného úle - dlabáky z kmeňov stromov, slamené úle - košnice, debničkové úle, ale aj úle v tvare domčekov či kostolíkov. Jedným z exemplárov je aj pravý včelín Ľudovíta Štúra. „Najstarší úl na svete“ je dutina v strome - agáte bielom. Ako nám

prezradila naša sprievodkyňa, včely sa nikdy dobrovoľne neusadili v žiadnom vystavenom úli, vždy si vyberú dutý strom. Život včiel nie je jednoduchý, robotnice žijú len približne dva mesiace, čo je spôsobené ťažkou prácou, ktorú vykonávajú.

Odbornú exkurziu sme v ten deň zakončili vychádzkou do minulosti v blízkej obci Jelka, v ktorej sa na brehu Malého Dunaja nachádza technická pamiatka - vodný kolový mlyn. Od sprievodkyne sme sa dozvedeli viaceré zaujímavosti o jeho histórii a fungovaní. Najstarší doklad o ňom pochádza

z roku 1894. V roku 1899 dostal jeho majiteľ povolenie na prestavbu svojho lodného mlyna na kolový a v roku 1906 sa v ňom zase začalo mlieť. Drevenú mlynicu na mieste držia pilóty z agátového dreva, odolné voči vode, zatĺčené do dna rieky. Mlyn svojmu pôvodnému účelu slúžil do roku 1951. Podobné kolové mlyny sú aj v Tomášikove a v Jahodnej. Boli to tzv. „lenivé mlyny“, pretože voda tu nie je taká silná ako na Veľkom Dunaji. V príľahlom malom skanzene, zameranom na poľnohospodársku minulosť obce Jelka, sme si prezreli rôzne stroje, dopravné prostriedky a predmety z minulosti, ako napríklad sane zo 17. storočia, prútenú špajzu, klieťku na prevoz ošípaných či zverák, ktorému sa hovorilo „drevený Janko“.

Po občerstvení v neďalekej reštaurácii Malom nás čakala už len cesta domov.

Na odbornej exkurzii do Senca a blízkeho okolia sme videli a počuli veľa zaujímavého, či sa už jednalo o diela ľudských rúk, alebo o takmer zázračnú prácu drobných včielok. Bol to pre nás veľmi príjemný relax a už teraz sa tešíme na ďalšie podujatia Krajskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc v Trnave.

Text: Mgr. Ružena Šípková

Foto: archív KJF v TT

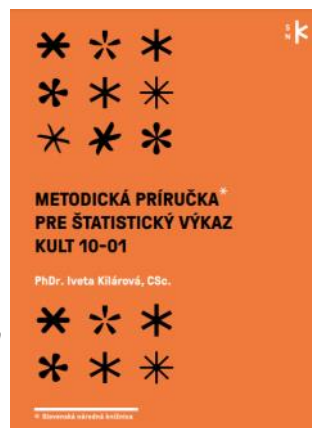

Všetky materiály z tejto sekcie, ako aj ďalšie metodické usmernenia nájdete na stránke Slovenskej národnej knižnice www.snk.sk

**Metodický pokyn Slovenskej národnej knižnice k vymedzeniu štandardu dopĺňovania a aktualizácie knižničného fondu pre knižnice zriaďované obcami, mestami alebo samosprávami*

**Metodická príručka PhDr. Ivety Kilarovej, CSc. k vypĺňaniu štatistického výkazu KULT 10-01 s podrobným popisom jednotlivých modulov výkazu*

**Metodický materiál pre knižnice na tvorbu seminárov a vzdelávania v prostredí internetu. Autor: Mgr. Nikola Kianicová*

** Metodická príručka pre metodikov regionálnych a krajských knižníc. Autor:*

**Metodické odporúčania na zjednotenie pravidiel predĺžovania výpožičiek v knižniciach. Autor: Mgr. Zuzana Prachárová*

Knižničný spravodajca. Časopis Trnavského samosprávneho kraja Ročník 48, číslo 1, rok 2021

Edícia Metodika. Vydáva Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

Dátum vydania: december 2021

Vychádza 1x ročne

Zodpovedný redaktor: Pavol Tomašovič

Redakčná rada: Miriam Danková, Emília Dolníková, Ľubica Malá, Darina Kráľová, Andrea Sadloňová, Ladislav Dombi

Neprešlo jazykovou úpravou

Rozsah: 44 s.

Nepredajné

Redakčná úprava: Miriam Danková, Ľubica Malá, Emília Dolníková

Grafická úprava a spracovanie: Miriam Danková a Váry s.r.o.

Náklad: 230 ks

Registrácia: MK SR EV 3657/09 ISSN 1339 - 4991

